

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO
Z MESEČNO PRILOGO „NAŠ DOM“

Izhaja vsako sredo.
Cene: Letno Din 32.—, polletno
Din 16.—, četrtletno Din 9.—, ino-
zemstvo Din 64.—
Poštno-čkovni rač. 10.303.

Uredništvo in upravnništvo: Maribor, Koroška c. 5.
Telefon 2113

Cene inseratov: cela stran
Din 2000.—, pol strani Din 1000.—,
četrt strani Din 500.—, 1/8 strani
Din 250.—, 1/16 strani Din 125.—,
Mali oglasi vsaka beseda Din 1.20.

Stalin v škripcih.

Iz Rusije se dnevno množijo poročila o tem, da postaja gospodarski položaj vedno bolj nevzdržljiv. Nezadovoljstvo ni samo razširjeno v vseh slojih ljudstva, marveč se je tudi lotilo vodilnih krogov in, kar je za Stalina posebno nevarno, že tudi vojnih krogov. V petletnem gospodarskem načrtu poka na vseh koncih, osobito agrarna produkcija (poljedelska proizvodnja) zaostaja čimdalje — tem hujše: letos je prinesla samo tretjino pričakovanih proizvodov.

Stalin je rusko poljedelstvo komunaliziral, kolektivna (skupna) gospodarstva obsegajo danes 65 do 70% vsega poljedelstva. Ker poljedelstvo ne zadostuje zahtevam prehrane ruskega prebivalstva, se težkoče pojavljajo vsepovsodi. Najprej so se pojavile v rudnikih, sledila je kovinska in strojna industrija, potem lahka industrija. Vsi obrati na Ruskem trpijo vsled pomanjkanja hrane delavcev in nameščencev.

Posledica je zastoj v proizvodnji posameznih obratov. Nobeden obrat ne proizvaja toliko, kolikor bi moral po petletnem načrtu. Fabrika lokomotiv v Kolomnu pri Moskvi je ogromen obrat, ki ga vodi 200 jako sposobnih tehnikov in inženjerjev. V resnici pa imajo vodstvo v svojih rokah vodilni ljudje komunistične stranke. Kar odreja inženjerji, boljševiški voditelji spreminjajo. To povzroča velike nedostatke v produkciji in upadek proizvodnje. Ti nedostatki se večajo radi nezadovoljstva delavcev, ki nimajo dovolj hrane. Če se tudi pritiska na delavce z vsem nasiljem, se vendar ne doseže niti polovica določene količine proizvodov. Kjer je lačen želodec, tam roka ne more biti delavna. Slične razmere vladajo v rudokopih, plavžih, fužinah in raznih obratih kovinske industrije.

Ponekod so delavci stopili v štrajk. Boljševiki se hvalijo, češ, da njihov gospodarski in politični sestav izključuje in onemogočuje vsak štrajk, ki je pojav in posledica kapitalističnega sestava. Pa vendar imajo tudi boljševiki štrajke delavcev. Letos je n. pr. v Vosnjesenju pri Moskvi štrajkalo 4 tisoč delavcev, ker več dni niso dobili hrane in več mesecev nobene plače. Vojaštvo rdeče armade je bilo poslano, da zatere štrajk ter prisili delavce k delu, toda ni hotelo streljati na delavce. Tako so se morali boljševiški voditelji po primeru kapitalističnih podjetnikov pogajati z delavci in bistvene njihove zahteve sprejeti. Radi delavskih štrajkov,

ki se niso dali zatreti ne s silo ne s pogajanji, so morali nekateri obrati za mesece ustaviti delo ter zapreti vrata svojih fabrik.

Ti pojavi razkrivajo v javnosti silne hibe boljševiškega gospodarskega sestava. Amerikanec Friderik Tol, ki je delal v avtomobilskem podjetju »Stalin« v Moskvi, je v letošnjem poletju v javnem govoru pred ruskimi in inozemskimi delavci ta sestav tako-le označil: »Na gnilem kapitalističnem zapadu se delavcem boljše godi ko v sovjetskem rajju. Boljševiki večajo pezdír v očesu kapitalizma, bruna v lastnem očesu pa ne vidijo. Zakaj se tukaj nepotrebno troši delavski denar? Zakaj tukaj zasluži delavka 45 rubljev v dveh tednih, inozemski delavec pa zasluži v istem času 500 rubljev? Ali je to socializem? Niti pičice ni na tem resnici!« Tol je ruski boljševizem sodil premilo. V resnici je to sestav sile in gladu. Štirinajst let že trpi rusko ljudstvo ta bedni in nemogoči sestav. Sedaj pa se to ljudstvo začneja osveščati in zahtevati človeške pravice. Radi tega so se začeli boljševiški poglavarji hati ter zvrčati vso krivdo na Stalina. Ruskega diktatorja torej zdaj ne tlači samo bolezen, marveč tudi vsa peza in teža nemogočega gospodarskega sestava.

V NAŠI DRŽAVI.

Narodna skupščina je odgodena po sprejetju zakonev o povišanju trošarine na sladkor in električno. Nova zakona, o katerih poročamo pod zaglavjem »Za gospodarje«, je tudi sprejel senat ravno tako, kakor sta bila odobrena od skupščine. Beograd so zapustili poslanci, senatorji in tudi več ministrov, ker bodo pričele običajne parlamentarne počitnice.

V DRUGIH DRŽAVAH.

Nova romunska vlada. Večkrat smo že naglašali sijajno zmago romunske kmečke stranke pri volitvah v parlament in senat. Novo vlado je sestavil prejšnji predsednik, ki je tudi vodil volitve, Vajda Vojevod. Nova vlada je že prisegla kralju. Redno zasedanje parlamenta prične 15. novembra.

Kaj pa na Nemškem? Zadnjič smo beležili vest, da se mudi vodja pri zadnjih parlamentarnih volitvah zmago-

vitih narodnih socijalistov Hitler v Berlinu, kjer se pogaja glede prevzema vlade. Narodni socijalisti so zahtevali mesto ministrskega predsednika ali kanclerja in še tri druga ministrstva. Novejše vesti iz Nemčije pa trdijo, da je predsednik Hindenburg proti temu, da bi postal Hitler kancler in tudi sedanji kancler von Papen se trudi, da bi obdržal pri hladnem krmilu svoj kabinet. Radi zmage narodnih socijalistov pri zadnjih volitvah pa bo pozval kancler von Papen Hitlerja, naj mu sporoči imena onih osebnosti, katere namerava poslati njegova stranka v vlado.

Potlačena monarhistična vstaja na Španskem. Dne 9. avgusta je izbruhnila v španski prestolici Madridu in v Sevilli monarhistična vstaja, katero so povzročili generali in oficirji s ciljem. uvesti diktaturo in povzdigniti na prestol odslovljenega kralja Alfonza XIII. Monarhističnemu nasilnemu pokretu se je uprlo meščanstvo, delavstvo ter policija. Vlada je zatrla puč, aretiranih je več sto oseb in prepovedano je izhajanje sedmih listov, ki so v Madridu podpirali prevratno gibanje. Prevrat ni uspel, ker ni prodril v ljudske množice po mestih in dežela pa sploh ni znala zanj. Odstavljenih je več generalov, ki so bili v zvezi s pučem.

Ustavljene sovražnosti. Južnoameriški državi Bolivija in Paragvaj sta bili že v oboroženem sporu radi ozemlja Gran Chaco, ki leži med obema državama in o katerem poročamo obširno na drugem mestu. Za mirno poravnavo sovražnosti se je trudilo Društvo narodov in 19 ameriških držav. Obe državi sta sporočili Društvu narodov, da ustavita krvav obračun in se podvržeta rabsodišču. Bolivija pa vztraja na tem, da se ji odpre svobodna pot na morje.

Sporazum potom 10 let veljavne pogodbe. V glavnem mestu Kanade v Otavi se je vršila gospodarska konferenca zastopnikov raznih pokrajin, ki tvorijo Veliko Britanijo. Na teh posvetovanjih je bil dosežen med Kanado in Anglijo sporazum, katerega bo podpisala 10 let veljavna pogodba.

Boji in povodenj v Mandžuriji. — V Mandžuriji se bojujejo med seboj japonske in kitajske čete v okolici Mukdena. — Poplava kitajske reke Sungari je porušila več deset tisoč hiš in še sedaj je ogroženih po povodnji 8 milijonov ljudi, utonilo je pa nad 50.000 oseb. V po poplavah opustošenih pokrajinah kosi med prebivalstvom kolera.